

Авторський колектив під керівництвом Жуковського В. М.

**Основи
християнської етики
8 клас**

Навчальний посібник

ББК _____
О _____

Схвалено комісією з християнської етики
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України
для використання в загальноосвітніх навчальних закладах
(лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти
№ _____)

Авторський колектив:
В. М. Жуковський, В. В. Зоринська, В. М. Махлюк

Рецензенти:

Основи християнської етики. 8 клас: навч. посіб. / В. М. Жуковський,
В. В. Зоринська, В. М. Махлюк. – К. : Літера ЛТД, 2016. – **xxx** с.
ISBN

ББК
©В. М. Жуковський,
В. В. Зоринська,
В. М. Махлюк
©Літера ЛТД, 2016

ЗМІСТ

НАПУТНЕ СЛОВО

РОЗДІЛ I. ЖИТТЄВІ ДОРОГОВКАЗИ ДЛЯ ХРИСТИЯНИНА

ВСТУП. З ОПОРОЮ НА ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ

УРОК 1. ПОВТОРЮЄМО ВИВЧЕНЕ В 7 КЛАСІ ТА ВИРУШАЄМО ЗА НОВИМИ ЗНАННЯМИ

УРОК 2. ЕТИКА ТА МОРАЛЬ

УРОК 3. МОРАЛЬ, ПРАВО, ЗАКОН

УРОК 4. БОЖІ ЗАПОВІДІ – ОСНОВА МОРАЛЬНОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

УРОК 5. УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКА НАБУТИХ ЗНАНЬ

РОЗДІЛ II. МОРАЛЬНІ НАСТАНОВИ ДЛЯ ЄДНАННЯ ЛЮДИНИ З БОГОМ

УРОК 6. «Я – ГОСПОДЬ БОГ ТВІЙ...» (ВИХ. 20:2)

УРОК 7. ЄДИНОБОЖЖЯ У ДРЕВНЬОМУ СВІТІ

УРОК 8. ЄДИНОБОЖЖЯ В ХРИСТИЯНСЬКОМУ СВІТІ. ІСУС ХРИСТОС

УРОК 9. ІМ'Я ГОСПОДА

УРОК 10. ЛЮДИНА ДБАЄ ПРО СВОЄ ІМ'Я

УРОК 11. ДЕНЬ СУБОТНІЙ ЗА СТАРИМ ЗАПОВІТОМ

УРОК 12. ІСУС І СУБОТА

УРОК 13. УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКА НАБУТИХ ЗНАНЬ

РОЗДІЛ III. МОРАЛЬНЕ ПІДГРУНТЯ ЗАПОВІДЕЙ БОЖИХ ДЛЯ ПОШАНИ БЛИЖНЬОГО

УРОК 14. ЖИВЕМО З ПОВАГОЮ ТА ПОШАНОЮ ДО БАТЬКІВ

УРОК 15. УЧИТЕЛЬСТВО ТА НАСТАВНИЦТВО. ДУХОВНІ БАТЬКИ

УРОК 16. ПРАВО НА ЖИТТЯ. УБИВСТВО ФІЗИЧНЕ

УРОК 17. ПРАВО НА ПОВАГУ. УБИВСТВО МОРАЛЬНЕ. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГІДНОСТІ

УРОК 18. НЕ ЧИНИ ПЕРЕЛЮБУ!

УРОК 19. ВІРНІСТЬ У ШЛЮБІ

УРОК 20. ГРОМАДЯНСЬКИЙ ШЛЮБ

УРОК 21. «НЕ КРАДИ» (ВИХ. 20:15)

УРОК 22. КРАДІЖКА: МОЖЛИВІСТЬ ВІДШКОДУВАННЯ

УРОК 23. НАКЛЕП І КРИВОПРИСЯГА

УРОК 24. ВИКРИВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

УРОК 25. НЕ ЗАЗДРИ

УРОК 26. УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКА НАБУТИХ ЗНАНЬ

РОЗДІЛ IV. МОРАЛЬНІ НАСТАНОВИ ДЛЯ ВИБОРУ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ

УРОК 27. НАЙГОЛОВНІША ЗАПОВІДЬ

УРОК 28. ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО. ХТО Є ТВОЇМ БЛИЖНІМ?

УРОК 29. УСПІШНІСТЬ – РЕЗУЛЬТАТ ДУХОВНОЇ ПРАЦІ

УРОК 30. НАШІ ВЗІРЕЦЬ – ІСУС ХРИСТОС

УРОК 31. УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКА НАБУТИХ ЗНАНЬ

ГЛОСАРІЙ

+ Напутнє слово

Дорогий восьмикласнику!

Щиро вітаємо тебе з новим навчальним роком! Нехай він збагачує тебе новими відкриттями, ґрунтовними знаннями й духовними цінностями.

Із радістю повідомляємо, що уроки християнської етики й надалі слугуватимуть тобі дороговказом у житті. Вони допомагатимуть знаходити правильні рішення у складних ситуаціях, досягати омріяних цілей, бути щирим і тактовним у стосунках із рідними, вчителями, однокласниками, друзями, старшими й молодшими людьми з твого оточення.

Ми доклали великих зусиль до створення цього підручника християнської етики, то ж і ти будь максимально сумлінним та уважним під час вивчення її основ. Структура підручника вже знайома тобі з попередніх навчальних років, тому користуватись ним буде зручно та приємно. Однак матеріал для засвоєння ми пропонуємо складніший, із більшим обсягом текстів, глибшим змістом, важчими запитаннями, які вимагатимуть від тебе ерудиції, логічного мислення, аргументованих та оригінальних відповідей. Але впевнені, що ти маєш необхідний потенціал для його опанування.

Опрацьовуючи кожен урок, насамперед осягни та запам'ятай **біблійні вірші**. Вони засвідчують актуальність і важливість запропонованої для вивчення теми, сповіщають її Божественну мудрість, спрямовують на помисли, дії та вчинки згідно з Євангелієм.

Вдумливо прочитай **словничок понять**, щоб розуміти їхній зміст, оскільки вони є основою дібраних до уроку текстів, а також запитань та завдань.

Ознайомся із **ключовими запитаннями**, які будуть спрямовувати тебе на кожному етапі вивчення нового матеріалу. Дай на них попередні відповіді, а потім доповни з урахуванням набутих знань.

Вступний текст узагальнює набутий тобою попередній досвід і слугує місточком для вивчення теми уроку.

Біблійна історія, запропонована для опрацювання, дібрана так, щоб розкрити тему уроку на основі Святого Письма. Проаналізуй цю історію, постарайся осягнути вміщену в ній мудрість і намагайся застосовувати її у своєму повсякденному житті.

Художні тексти духовно-морального змісту прозаїків і поетів розкривають їхнє авторське тлумачення біблійної історії і допомагають учням краще зрозуміти й засвоїти її мудрість.

Розв'язання актуальних ситуацій морально-етичного змісту навчить тебе застосовувати на практиці біблійну мудрість і готуватиме до життя в суспільстві. Це вимагатиме від тебе не лише глибоких знань, але й асоціативного мислення, творчої уяви. Виконуючи такі аналітичні завдання, ти вчитимешся правильно розв'язувати життєві проблеми, виховуватимеш у собі такі якості, як виваженість, толерантність, упевненість, стійкість до стресів.

Індивідуальні завдання вимагатимуть від тебе самостійності і наполегливості у їх виконанні.

Робота в парах і групах потребуватиме активності, відкритості, взаємодопомоги і підтримки, взаємної відповідальності. Обговорюючи з однокласниками складні аспекти моралі, етики й духовності, дискутуючи над суперечливими питаннями, ти краще збагнеш те, що не легко осмислити самотійно. Така форма роботи розвиватиме в тебе уміння спілкуватися та поважати думки співрозмовників.

Дізнавайся більше, звертаючись до різних перекладів Святого Письма, цитати з яких наведено у відповідній рубриці. Відстежуй народну традицію бачення й трактування духовних цінностей українців у запропонованих для опрацювання **народних висловах**.

Розвивайся духовно й інтелектуально, опрацьовуючи **теми, рекомендовані для обговорення, написання творів, рефератів, аналітичних висновків**.

Домашні завдання допоможуть закріплювати здобуті знання, поведінкові уміння й навички. Їх потрібно виконувати не лише письмово та усно, але застосовувати на практиці – допомагати батькам, шанувати та підтримувати рідних, з повагою спілкуватись зі знайомими та незнайомими людьми, жити згідно з християнськими цінностями та з любов'ю до Бога.

Роби для себе **висновки з кожного уроку**.

Узагальнюй та перевіряй набуті знання за допомогою тестових завдань, оформлених у вигляді окремих уроків у кожному розділі.

Шановний восьмикласнику! Поринь розумом і душею у світ християнської етики! Вивчай, застосовуй і відстоюй біблійні цінності – й отримаєш сторицею за свою натхненну працю.

*Зі щирими побажаннями
успішного вивчення
основ християнської етики
автори укладеного для тебе
підручника*

+ РОЗДІЛ І. ЖИТТЄВІ ДОРОГОВКАЗИ ДЛЯ ХРИСТІЯНИНА

ВСТУП

З опорою на Десять Заповідей Божих

Олена Коваль

Ще зовсім недавно від деяких людей у нашій країні можна було почути, що Біблія – це казки й легенди, що Бога немає і вірять у Нього тільки старенькі бабусі й дідусі, а люди освічені здатні пояснити будь-яке явище з погляду науки й прогресу.

Декілька років тому в одній з газет з'явилася стаття «Біблія та наука про наслідки лихослів'я». У ній йшлося про руйнівний вплив на генетику людини грубої, образливої та соромітної лексики. Автор дослідження (професор П. Гаряєв) зауважував, що про це попереджає Біблія. А правдивість біблійної історії доведено численними археологічними розкопками.

Нині в нас дуже багато людей називають себе християнами, рідко зустрінеш того, хто заперечить існування Бога. Попри це далеко не всі вважають, що треба виконувати Божі Заповіді. «Я й сам знаю, як мені жити», – кажуть одні. «Як вийде, так і проживу», – заявляють інші. Однак людина живе

не сама у цьому світі й не сама встановлює закони. Що стосується другої відповіді, то це однаково, що, будуючи дім, казати: «Як мені вийде, так і побудую». Але ж завбачливий та розважливий господар, починаючи зводити житло, думає, наскільки важливою є для нього ця справа. Тому підходить до неї дуже серйозно, адже будуть затрачені гроші, час, праця, будівельні матеріали. І треба все це не змарнували, а раціонально використати. Збудувати гарний дім, в якому буде зручно, тепло й затишно. Невже знайдеться людина, яка вклататиме свої гроші, час, працю у зведення абиякого дому?

В одній із притч Ісуса Христа читаємо: «Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, який свій дім збудував на камені. І линула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, – та не впав, бо на камені був він заснований» (Мт. 7:24–25). Христос каже про побудову людиною свого життя. Якщо воно базується на виконанні Божих Законів, Божих Заповідей, то буде успішним і гідним. А якщо людина ними нехтує й чинить тільки так, як сама вважає за потрібне, то може перетворити на руїну своє життя.

У газетах, журналах, інших засобах масової інформації часто натрапляємо на підтвердження наслідків невиконання Десяти Заповідей Божих. Сторінки мас-медіа переповнені розповідями про людські страждання. Але ж історія неодноразово підтверджувала, що благополуччя однієї людини чи всього суспільства можливе лише тоді, коли життя ґрунтується насамперед на моральних законах.

Єврейський народ 430 років був у рабстві. Бог вивів його з Єгипту, бо не бажав, щоб він і надалі мислив і чинив як невільник. Господь хотів згуртувати євреїв, тому дав їм моральні правила – Десять Заповідей. Виконуючи Заповіді, євреї гуртувалися навколо Нього, діяли відповідно до Його Закону й ставали дедалі сильнішою нацією. За часів богопослушного царя Соломона єврейська держава процвітала – то був її золотий вік. Коли ж люди відверталися від Господа, порушували Його Заповіді, то країна ставала слабкою, вороги легко завойовували її землі, а людей забирали в полон.

У 19-му розділі книги Вихід описано, як Бог дав народові Заповіді через Мойсея. Люди ж, вислухавши те, що зачитав Мойсей, пообіцяли виконувати.

Дотримуватись у щоденному житті Божих Заповідей тобі допомагатиме любов до Бога, підсилена знанням, що в Божих Заповідях зосереджено:

- ✓ риси Божого характеру;
- ✓ настанови Творця;
- ✓ захист неба;
- ✓ критерії, за якими Бог судитиме людей;
- ✓ заохочення шукати Спасителя.

Риси Божого характеру. У кожній школі є свої правила, якими визначено її сутність та облік. А Десять Заповідей Божих дають нам уявлення про Божу сутність. Кожна з них відкриває певну рису Божого характеру. Наприклад, Заповідь «Не вбивай!» учить нас тому, що Бог – це любов, бо забороняє прояви ненависті, злості, люті й насилля. «Не чини перелюбу!» – ця Заповідь навчає, що Господь любить абсолютну чистоту, оголошує поза нормою закону всяку нечистоту й невірність. Заповідь «Не кради» каже, що Бог щедрий і є подателем

усіх благ. А Заповідь «Не свідчи неправдиво на ближнього свого» навчає, що Бог – це істина, що Він ніколи не говорить неправди.

Справді, Бог дав нам Свій Закон і чудові взірці позитивних рис характеру.

Настанови Творця. До кожного приладу та пристрою, який ми собі купуємо, додається інструкція з експлуатації. І, перш ніж почати приладом користуватися, треба вивчити інструкцію до нього. Ігнорування правилами може призвести до серйозних поломок, а за ремонт доведеться дорого заплатити.

Десять Заповідей потрібно сприймати як застереження, встановлені Творцем для нашого успішного й безпечного життя. Вони містять правила користування найскладнішою, найпрекрасніше розробленою «машиною» з усіх, які тільки існують у Всесвіті, – організмом людини, її тілом та душею. І якщо наш Творець щось нам забороняє, то ми маємо бути впевнені, що протилежна поведінка є для життя шкідливою.

Ось скажімо, юнак тільки-но здобув освіту механіка та влаштувався на роботу в службу автосервісу. Йому доручили відремонтувати недешеву машину. Власника не було поряд, і хлопець піддався спокусі проїхатись на крутому авто з вітерцем. Але ж воно потребувало ремонту, то не дивно, що незабаром хлопець спричинив на трасі аварію. Нещастя може трапитися з кожним, хто знехтує Божими Заповідями, застереженнями, які містять чіткі вказівки для здійснення успішної подорожі тривалістю в усе життя. Заповіді оберігають від гріха й обману, проливають світло в смутні, важкі часи, дають стабільність у період змін і мудрість для розуміння людської природи.

Захист неба. Хто летів літаком, не міг не замилуватися прекрасною картиною, коли лайнер піднімався вище хмар! Зверху – неосяжний блакитний купол, внизу – пухнастий білий килим. У такі моменти приходиться розуміння, що й у Царстві Небесному не буде місця будь-якому бруду чи гріху.

Десять Заповідей дані Богом для того, щоб уберегти небо від гріха й непокори, які так спотворили землю з того часу, як люди відвернулися від Господа та Його Закону. Гріх не пануватиме на землі вічно, але Бог ніколи не допустить, щоб гріх наблизився до неба. Жодного злодія, ідолопоклонника чи іншого грішника не буде допущено до Небесного Царства (*1 Кор. 6:9–10; Об. 21:27*).

Десять Заповідей дані людям для того, щоб розкрити їхню неготовність до перебування в Божому Царстві. Господь застерігає нас від помилок, підказує, що треба вчитися оцінювати свої думки, дії та поступки, щоб розуміти, якими насправді ми є. Він спонукає нас шукати вихід із ситуацій несправедності, шукати шлях до Спасителя, який може й хоче нам допомогти, очистити нас від гріхів і зняти з наших душ тягар провини.

Критерії, за якими Бог судитиме людей. Гріх – це непослух, ворожнеча, бунт проти Бога, це порушення Його Закону. Десять Заповідей – то критерії, за якими Господь оцінюватиме людей. Він записав їх на кам'яних скрижалях і в нашій совісті. І кожна людина буде перевірена Богом: чи поклонялася іншим богам, чи крала, чи казала неправду... Ми часто засуджуємо неправильні вчинки інших, і це доводить, що ми знаємо стандарти правильності, записані Богом в нашому естві.

Заохочення шукати Спасителя. Апостол Павло пише: «Бо жадне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним, – Законом-бо гріх пізнається» (Рим. 3:20). Закон, як ми знаємо, це Десять Заповідей Божих, які дані людям для визнання своєї гріховності та потреби й бажання шукати вихід, шукати Спасителя. Призначення Заповідей – вказувати людям на гріх і приводити до Христа. Коли ж люди приходять до Ісуса Христа в покаянні за прощенням, то Він прощає, очищає, дає нове життя. І душа людини наповнюється вдячністю та любов'ю до Господа й бажанням дотримуватися Його Заповідей. Лише в такому стані людина зможе їх виконувати, ітиме дорогою освячення, яка приведе до Божого Царства.

Поміркуй і дай відповіді на запитання:

1. Чому Божі Закони викликають у людей захоплення? Як ми повинні виражати свою повагу до Законодавця?
2. Чому не всі люди, які називають себе християнами, виконують Божі Заповіді?
3. Які цінності зосереджено в Божих Заповідях? Як їх пояснено у тексті? Як ти можеш доповнити сутність кожної з цих цінностей для тебе?
4. У чому полягає глибинна мудрість кожної Божої Заповіді попри їхню простоту?
5. Завдяки чому кожна Божа Заповідь, яка називає лише основний гріх, є такою об'ємною за своєю суттю?
6. Як практично уникати втягування в той спосіб життя, що не відповідає Божим стандартам? Наведи приклади.
7. Чому людина, яка порушує Божі Заповіді, не зможе відчувати глибину особистого щастя?
8. Чому людина повинна відчувати потребу в пошуках шляху до Спасителя?

+ УРОК 1. ПОВТОРЮЄМО ВИВЧЕНЕ В 7 КЛАСІ – ТА ВИРУШАЄМО ЗА НОВИМИ ЗНАННЯМИ

Біблійні вірші

«...Хто виконає (заповіді) та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім» (Мт. 5:19).

«Оце, – Бог спасіння моє! Безпечний я, і не боюсь, бо Господь, – Господь сила моя та мій спів, і спасінням для мене він став!» (Іс. 12:2)

«Бо ми – Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували» (Еф. 2:10)

«Як лине той олень до водних потоків, так лине до Тебе, о Боже, душа моя» (Пс. 41:2)

«...близькість Бога для мене добро» (Пс. 72:28)

«... щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я – у Тобі, щоб одно були в Нас і вони, – щоб увірував світ, що Мене Ти послав» (Ів. 17:21)

Ключові запитання:

1. Як змінилося твоє життя з вивченням християнської етики?
2. Чого ти очікуєш від щогорічних уроків християнської етики?
3. Які ти знаєш моральні та етичні принципи? Звідки вони тобі відомі?
4. Як спрямовується дотримання людиною моральних та етичних норм на неї саму і на людей з її оточення?
5. Чи можна бути морально досконалим?

Словничок понять:

Блаженство – наслідок духовно-моральної досконалості людини та єдності з Богом, що виражається у піднесенні, радості та щасті.

Закон – система правил, якими визначено межі взаємодії людей у суспільстві та покарання за порушення цих правил.

Звичай – певний спосіб релігійних або обрядових дій, прийнятий у конкретній спільноті.

Мораль – система встановлених у певному суспільстві звичаїв і правил, яких дотримуються всі члени спільноти.

Норов – характер, вдача людини.

Універсальні моральні цінності – етичні та духовні взірці, спільні для всіх людей на Землі.

• Завдання 1. Вступний текст

Зосередься на сутності моралі, її чинниках і ролі в формуванні людської особистості й суспільства.

М. О. Ричков

Формування та сутність моралі

Із самого початку існування люди прагнули до встановлення гармонії в стосунках одне з одним. Особливо важливою була така потреба в часи, коли почали формуватися суспільні об'єднання. Гармонію співжиття могла забезпечити мораль – система встановлених у певному суспільстві звичаїв і правил, яких дотримуються всі члени спільноти.

Під дією яких чинників зароджується та розвивається мораль як форма свідомості? Вона відображає переважно соціально-історичні умови буття людей, але значний вплив на її формування чинять політичні, економічні, психологічні та інші фактори. Її передавали від покоління до покоління, і вона з кожною новою епохою набувала певних особливостей. Мораль – це уявлення про поведінку, бажану для розвитку конкретної спільноти. Це результат пізнання та усвідомлення добра й зла. Адам і Єва, доки не з'їли плід з дерева пізнання добра та зла, не знали сорому, а відповідно – й моралі. Отже, мораль може виникнути лише у зіставленні добра і зла.

Джерелом моралі є суспільство. Саму мораль формує група лідерів, згодом ці норми перевіряє суспільна думка, і для всіх членів суспільства вони стають

обов'язковими. Таким чином суспільство вирішує, що є добром, а що – злом. У процесі історичного розвитку воно формує вимоги моралі згідно з ustalеними в ньому стандартами. Універсальними цінностями є поняття добра і зла та пов'язані з ними поняття сенсу життя, щастя, справедливості, совісті. Усі вони – джерело моралі.

Зло у всіх його проявах теж є важливим чинником для суспільства, бо без нього неможливо зрозуміти добро. Зло – своєрідний антипод цінності. Отже, воно є також одним із критеріїв формування моралі.

Загальнолюдська мораль, за П. Чадаєвим, є поняттям, у якому вся людська спільнота сходиться. Наприклад, у розумінні дружби, кохання чи війни. Серед стандартів загальнолюдської моралі – любов і повага до батьків, шанобливе ставлення до старших. Зрада в коханні чи дружбі однаково засуджується мораллю будь-якого суспільства. Хоча загальнолюдська мораль – це поняття не абсолютне, а відносне. Воно означає сукупність загальних правил співіснування людей, їхньої поведінки, сукупність принципів, за якими потрібно будувати своє життя. Але в кожному суспільстві принципи моралі втілюються по-різному.

Поміркуй::

1. Що таке гармонія? Якої гармонії прагне людина і як забезпечувати таку гармонію?
2. Що таке мораль? Що вона відображає?
3. Під дією яких чинників зароджується, формується та розвивається мораль як форма свідомості?
4. Як впливають на формування моралі в суспільстві політичні, економічні, психологічні та інші чинники?
5. Що можна сказати про моральність нашого суспільства?
6. Чи діють у нашому суспільстві загальнолюдські моральні принципи? Де, в чому і як це проявляється?
7. Як морально-етичні норми впливають на формування людської особистості?
8. У чому полягає сутність зла як морального критерію?

• Завдання 2. Біблійна історія

Запам'ятай Десять Заповідей Божих і подумай, для чого Бог дав їх людям.

Вих. 20:1–20

Десять заповідей для Ізраїлю

І Бог промовляв усі слова, кажучи:

– Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. Хай не буде тобі інших богів передо Мною! Не роби собі різьби й усякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що у воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я – Господь, Бог твій, Бог заздрисний, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене і хто держиться Моїх Заповідей.

Не призывай Імення Господа, Бога твого надаремно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Ймення надаремно.

Пам'ятай день суботній, щоб святити його! Шість день працею і роби всю працю свою, а день сьомий – субота – для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихोцько твій, що в брамах твоїх. Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив. Тому поблагословив Господь день суботній та освятив його.

Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій дає тобі! Не вбивай! Не чини перелюбу! Не кради! Не свідчи неправдиво на свого ближнього! Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!

І увесь народ бачив та чув громи та полум'я, і голос сурми, і гору димлячу. І побачив народ, і всі тремтіли та й поставали здалека. І сказали вони до Мойсея:

– Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не повмирали.

– Не бійтеся, Бог прибув для випробування вас, і щоб страх Його був на ваших обличчях, щоб ви не грішили! – заспокоїв народ Мойсей. І став народ здалеку, а Мойсей підійшов до мороку, де був Бог.

Запитання до біблійної історії:

1. Для чого Бог дав ізраїльтянам Свої Заповіді?
2. Чому ізраїльтяни боялись розмовляти з Богом?
3. Як ти вважаєш: люди нині дотримуються Божих Заповідей? У чому, де і як це проявляється?
4. Чи пов'язані, на твою думку, Десять Заповідей Божих із загальнолюдською мораллю? Аргументуй свою відповідь.
5. Чи можна вважати Десять Заповідей Божих складником загальнолюдської моралі? Чому ти так думаєш?

• Завдання 3. Художній текст

Прочитай оповідання, визнач його головну думку.

Золоте серце

Старий досвідчений суддя прогулювався ввечері. У міському парку він зустрів знайомого юнака:

- Моє вітання, Паулю,- сказав старший пан.- Я чув, ти незабаром одружуєшся. Це гарно. Скажи, хто вона, твоя обраниця?
 - О, це чарівне дівча,- відповів хлопець.- Як намальована!
- Суддя вийняв записник із кишені і написав нуль.
- Далі?
 - Вона ще й зграбна.
- Тоді суддя написав ще один нуль.
- Восени отримає добре оплачувану працю.
- Знову нуль. І так - аж до шести нулів.
- А взагалі,- додав Пауль,- моя наречена має золоте серце. Я зауважив, що вона завжди там, де потрібна допомога.

Тоді суддя написав одиницю попереду шести нулів і закрив свій записник. Він сердечно потиснув руку молодому чоловікові: «Вітаю, Паулю! Твоя наречена вартує мільйон! З нею можеш зважитися на спільне життя».

За П'єром Лефевром

- Якими позитивними рисами була наділена наречена Пауля?
- Чи однаково цінними були ці риси для юнака та судді? Чому?
- У чому побачив найбільшу цінність дівчини старенький суддя?
- Що найбільше у людині цінуєш ти? Чому?
- Наведи приклади духовних цінностей, заради яких варто жити.
- Для чого живе людина на землі? Яке її призначення?
- Подумай, чим сучасній людині керуватися і що враховувати, щоб зрозуміти своє істинне призначення. Доповни свою відповідь після опрацювання тексту.

Призначення людини

Кожній людині, щоб виконати своє призначення на землі й здобути вічне спасіння, необхідно: по-перше, пізнати істинного Бога й правильно вірувати в Нього, тобто мати істинну віру, й, по-друге, жити за цією вірою, тобто любити Бога й людей, чинити добрі діла.

Призначення людини – бути доброю, знати, говорити й засвідчувати істину й творити красу. Євангеліст Іван писав: «І пізнаєте правду, а правда вас вільними зробить!» (Ів. 8:32).

Кожна людина, яка створена за образом і подобою Божою, призначена пізнавати, любити Свого Творця й служити Йому через пізнання ближніх, любов до них і служіння їм.

Відомий український письменник, поет, перекладач, учений Іван Франко про призначення людини на землі висловився в поемі «Іван Вишенський», стверджуючи, що шлях до духовної висоти, пройдений одним, повинен стати дороговказом для інших. Людина покликана, за словами Івана Франка, «Проти вітру йти – проти хвиль плисти, сміло аж до смерті хрест важкий нести».

Запитання й завдання:

1. У чому полягає призначення людини?
2. Коли людина може стати щасливою?
3. Яке покликання людини?

• Завдання 4. Актуальна ситуація морально-етичного змісту:

Запропонуй способи розв'язання.

Ви з товаришем посперечалися, що важливіше: знати закони держави і працювати в поліції, щоб наводити лад у суспільстві, чи знати Біблію та жити за Божими настановами. Яку думку ти відстоюватимеш? Як доводитимеш правильність своєї позиції?

• Завдання 5. Робота в групах

Визначте особливості закону, моралі та Закону Божого, заповнивши таблицю із вказаними заголовками.

	Закон	Мораль	Закон Божий
Хто його прийняв?			
Чим він керує?			
У чому полягає його ефективність?			

Додавайте свої заголовки та продовжуйте записи.

• Завдання 6. Робота в парах

Склади переліки за такими запитаннями:

Що приваблює мене в уроках християнської етики?

.....
.....
.....
.....
.....

Що нового я хотів би дізнатися на цих уроках?

.....
.....
.....
.....
.....

Обмінюйтесь записами із сусідом за партою. Порівняйте свої думки. Задайте одне одному запитання. Зробіть критичні зауваження. Поясніть свої позиції.

• **Домашнє завдання**

1. Вивчи біблійні вірші. Поясни вкладений у них зміст.
2. Перевір, чи знаєш ти значення нових термінів і відповіді до кожного із завдань уроку.
3. Напиши есе на тему: «Вивчаючи Біблію як Слово Боже, я чую Голос Божий, звернений до мене».

• **З цього уроку я роблю для себе такі висновки:**

1. Людина повинна прагнути єднання з Богом.
2. Треба старатись у всьому дотримуватись Божих Законів і принципів загальнолюдської моралі.
3. Засвоюючи основи християнської етики, я формуватиму в собі якості морально досконалої особистості й допомагатиму у цьому людям зі свого оточення.